

Waarom dit advies?

Kiezen voor een pgb en niet voor een voorziening-in-natura is een positieve keuze en geen 'alternatief' voor mensen die niet tevreden zijn met de in-natura-regeling. Mensen die bewust voor een pgb kiezen, zijn goed in staat hun eigen zorg te 'managen'. Maar dat kunnen ze alleen doen als ze goed geïnformeerd worden, niet betutteld worden en de beschikking hebben over een reëel budget. Deze uitgangspunten bepalen de koers van dit advies en zijn helemaal in de lijn van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo, 2007): inwoners helpen om zo lang mogelijk zelfstandig te leven.

Gemeenten hebben bij de invoering van de Wmo het AWBZ-beleid en het beleid op basis van de Wet voorzieningen gehandicapt (Wvg) in elkaar geschoven. Hierdoor kon de verstrekking van een pgb aan burgers eenvoudig worden gecontinueerd. Dit

was voor gemeenten prioriteit. In de praktijk blijkt dat dit niet altijd vlekkeloos verloopt. Door vragen en kritische opmerkingen over de huidige uitvoeringspraktijk, zowel van pgb-houders als vanuit gemeenten, heeft het College Zorg en Welzijn alle knelpunten geïnventariseerd en besloten een advies aan de Zeeuwse gemeenten uit te brengen. Op de volgende bladzijden leest u per pgb-aspect de samengevatte adviezen. Doe er bij de uitvoering van de Wmo uw voordeel mee!

Dit bulletin is een samenvatting van het CZW-rapport 'Pgb-beleid Wmo-voorzieningen – bevindingen en aanbevelingen' dat in september 2008 tot stand is gekomen. Bij het schrijven van dit rapport zijn zowel pgb-houders als externe deskundigen geraadpleegd. Ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeenten hebben in een werkgroep de totstandkoming van het rapport begeleid.

Wat is een pgb?

Het persoonsgebonden budget (pgb) is een geldbedrag waarmee inwoners, die een indicatie voor een individuele voorziening hebben, zelf huishoudelijke hulp of een hulpmiddel kunnen inkopen. Burgers kunnen ook kiezen voor een voorziening 'in natura'; dan regelt de gemeente alles voor ze. Een recent wetsvoorstel van staatssecretaris Bussemaker voegt straks een derde keuze toe: een financiële vergoeding voor een alfahulp.

Hoe kan het beter?

1. Informatievoorziening

De informatievoorziening aan burgers over het pgb kan veel beter. Geadviseerd wordt om niet zelf het wiel uit te vinden, maar als gemeente in te haken bij bestaande initiatieven. Zo kan gebruik gemaakt worden van instrumenten van het landelijke project Pgb-Wijzer Wmo, zoals bijvoorbeeld de basisopzet van brochures en mogelijk een 'zelftoetsinstrument' dat klanten helpt bij het kiezen. Al deze middelen kunnen gemeenten zelf plaatsen op hun digitale Wmo-loket, dat in 2009 door het merendeel van de gemeenten zal worden ingevoerd.

Ook het persoonlijke contact met de gemeente is voor de pgb-houder heel belangrijk. Loketmedewerkers en Wmo-consulenten moeten daarom in staat zijn de (aanstaande) pgb-houders goed te informeren. Een geregeld intergemeentelijk overleg

tussen hen kan daarbij een stimulans en hulpmiddel zijn. Ook is het gewenst dat gemeenten een vaste contactpersoon hebben voor de pgb-houders.

2. De budgethouder als regisseur

Een burger die kiest voor een pgb moet zelf alles kunnen regelen en de regie voeren over het budget of de budgethouder moet iemand in de directe omgeving hebben die deze taak vervult. Denk hierbij aan de werkgeverstaak, het regelen van vervanging bij ziekte van de hulp en afspraken maken over het onderhoud van hulpmiddelen. De pgb-houder moet goed in staat zijn om de risico's in te schatten die horen bij het budgethouderschap. De gemeente respecteert de keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid van de pgb-houder.

3. Huishoudelijke hulp en alfahulp

De klant heeft straks, naast huishoudelijke hulp in natura en een pgb, een derde keuze wanneer hij/zij hulp bij het huishouden nodig heeft, namelijk een financiële vergoeding voor het inhuren van een alfahulp. Geadviseerd wordt om het tarief voor de financiële vergoeding voor een alfahulp gelijk te stellen aan het pgb-tarief voor huishoudelijke hulp en dat pgb-tarief af te leiden van de reële loonkosten voor een hulp in de huishouding. Daarnaast zou, aanvullend op de loonkosten, een bestedingsvrije financiële ruimte gehanteerd kunnen worden, zodat burgers naar eigen inzicht keuzes kunnen maken in hun benodigde ondersteuning. Het uurtarief voor een pgb en een financiële vergoeding voor huishoudelijke hulp dient toereikend te zijn om zowel een hulp in te huren als de ondersteuning (administratie, verzekering, bemiddeling e.d.) te kunnen financieren. Die vergoeding zou dan in 2009 voor huishoudelijke hulp (HH1) € 14,60 per uur zijn en voor huishoudelijke hulp met een hogere deskundigheid (HH2) € 17,60. Gemeenten die uitgaan van één pgb-tarief wordt geadviseerd te kiezen voor een gemiddeld tarief.

4. Catalogus- of inkoopprijs?

Voor hulpmiddelen en voorzieningen wordt geadviseerd de inkoopprijs (inclusief btw) van de gemeente als criterium te gebruiken voor het vaststellen van de hoogte van het pgb. Ook is het aan te bevelen om bij de aanbesteding van hulpmiddelen en voorzieningen kortingsmogelijkheden voor pgb-houders te bedingen.

Een inwoner die voor een pgb kiest, voert zelf de regie en koopt zelf in.

De hoogte van het pgb dient gebaseerd te zijn op de werkelijke loonkosten.

5. Bruto of netto?

Pgb-houders betalen, net als gebruikers van zorg in natura, een eigen bijdrage die afhankelijk is van het inkomen. Gemeenten kunnen kiezen voor een bruto of voor een netto-verstrekking van het pgb. Bij een netto-verstrekking wordt op voorhand de eigen bijdrage in mindering gebracht. Bij een bruto-verstrekking ontvangt de burger van de gemeente het pgb en wordt de eigen bijdrage geïnd door het Centraal Administratiekantoor (CAK). Pgb-houders hebben een voorkeur uitgesproken voor de bruto-verstrekking, omdat zij dan beter zicht hebben op de omvang van het toegekende budget. Daarom wordt geadviseerd het pgb voorlopig bruto te verstrekken.

6. Budget op basis van uren of klasse?

Bij het vaststellen van het pgb-budget is door alle Zeeuwse gemeenten in 2007 en 2008 uitgegaan van het gemiddelde aantal uren binnen de klasse. Geadviseerd wordt de hoogte van het budget voortaan af te leiden van het reële aantal geïndiceerde uren. Deze uren zijn afgeleid van de activiteiten die gemeenten moeten compenseren. Dan leveren gemeenten het maatwerk dat zij ook van anderen verwachten.

7. Ondersteuning van de budgethouders

Met de voorgestelde tarieven is vanaf 2009 het budget toereikend om een deel van de ondersteuning zelf te bekostigen. Aanvullend op deze individuele keuze wordt gemeenten geadviseerd maat-

werk te leveren bij de ondersteuning van budgethouders. Wanneer budgethouders bijvoorbeeld worden geconfronteerd met langdurige ziekte van de hulpverlener, wordt gemeenten geadviseerd de kosten hiervan te dragen.

8. Verantwoording afleggen

Geadviseerd wordt de verantwoording eenvoudig te houden en te beperken tot het controleren of de geïndiceerde uren/het hulpmiddel daadwerkelijk zijn ingehuurd/aangeschaft. Een burger met een indicatie voor drie uur hulp in de huishouding wordt gevraagd aan te tonen of dit aantal uren daadwerkelijk is ingekocht.

Om de burgers te ondersteunen bij het kiezen voor een adequate voorziening, kan bij de toekenning een 'programma van eisen' worden gevoegd. Bij de verantwoording kunnen gemeenten vervolgens toetsen of de pgb-houders hulpmiddelen en voorzieningen hebben gekocht die hieraan voldoen. Vooraf goede informatie bieden over de eisen aan de verantwoording voorkomt misverstanden achteraf.

9. Ten slotte

De Zeeuwse gemeenten wordt geadviseerd de voortgang van het pgb-beleid jaarlijks te bespreken met een vertegenwoordiging van Zeeuwse pgb-houders in de vorm van een rondetafelgesprek.

Loketmedewerkers moeten de (aanstaande) pgb-houder goed kunnen informeren.

Een nieuw uitgangspunt

Het compensatie- en participatiebeginsel van de Wmo wordt door de gemeenten tot nu toe nog onvoldoende ingevuld. De eerste periode van de Wmo stond teveel onder invloed van een 'claimcultuur', de voorbije Wvg-systematiek.

De centrale vraag voor gemeenten moet nu zijn: 'Op welke wijze kunnen de beperkingen van een burger het best gecompenseerd worden, zodat deze burger (weer) kan deelnemen aan de samenleving?' Een dergelijke benadering vraagt maatwerk van gemeenten, zorgaanbieders en leveranciers. Uitgegaan moet worden van de vraag van de klant en niet van het beschikbare aanbod. Om dit maatwerk te kunnen bereiken, is een omslag bij de betrokken partijen noodzakelijk.

Klantondersteuning

De functie van het indicatieproces en het gemeentelijk Wmo-loket verandert. Niet het toetsen of een burger in aanmerking komt voor een voorziening staat voorop, maar het compenseren van de beperking van deze inwoner. Het helder krijgen van de vraag van de klant is daarbij een belangrijke eerste stap; klantondersteuning is noodzakelijk. Op lokaal niveau kunnen gemeenten andere mensen en/of instanties inzetten om deze vraagverheldering te ondersteunen. Dit kunnen MEE, algemeen maatschappelijk werk, ouderenadviseurs en hulpverleners zijn. Als uit het indicatieproces blijkt dat de klant het beste geholpen wordt met een hulpmiddel of een voorziening, kan in overleg met deze inwoner worden gezocht naar de beste oplossing. Deze is afhankelijk van de aard van de beperking, de omgeving van de klant en wat deze zelf als oplossing ziet. Dit leidt niet als vanzelfsprekend naar het assortiment dat momenteel in de eigen 'Wmo-winkel' beschikbaar is.

'De Kanteling'

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) biedt gemeenten de mogelijkheid mee te doen met de pilot 'De Kanteling'. In deze pilot kunnen gemeenten meewerken aan de gewenste omslag van aanbod- naar vraaggerichte dienstverlening. De gemeenten in Zeeland overleggen momenteel met de VNG op welke wijze kan worden aangesloten bij deze pilot, zodat ze optimaal gebruik kunnen maken van de resultaten ervan. Gemeenten wordt geadviseerd de resultaten van deze pilot gezamenlijk te volgen en gebruik te maken van de kennis en deskundigheid die door de pilot-gemeenten worden opgedaan.

De budgethoudersvereniging Per Saldo voert de Pgb-Wijzer Wmo uit in samenwerking met het Ministerie van VWS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Aantal pgb's per gemeente

(Peildatum: februari 2008)

Gemeente	Totaal (absoluut)	Man (%)	Vrouw (%)
Borsele	39	23	77
Goes	75	23	77
Hulst	44	14	86
Kapelle	17	12	88
Middelburg	98	18	82
Noord-Beveland	10	40	60
Reimerswaal	39	23	77
Schouwen-Duiveland	61	26	74
Sluis	62	27	73
Terneuzen	112	20	80
Tholen	112	21	79
Veere	66	29	71
Vlissingen	99	22	78
Totaal	834	23	77

Colofon

Oktober 2008. Deze uitgave is een initiatief van het College Zorg en Welzijn, een samenwerkingsverband van de Zeeuwse gemeenten op ondermeer het terrein van de invoering van de Wmo. Informatie: e-mail: e.akkermans@swvo.nl, tel. (0113) 242368.

Tekst	Tekstuwel, Goes
Vormgeving en productie	Nilsson, Goes
Foto's	Ministerie van VWS
Oplage	500 ex.